

Raimo Kantola
Tietoverkkotekniikan professori
Teknillinen Korkeakoulu
040-750 1636

4.12.2003

Helsingin Sanomien mielipide palstalle

Laajakaistanäpertelyä

Liikenne- ja viestintäministeriön asettama työryhmä jätti 3.12 mietintönsä laajakaistastrategiaksi. Mietintö ehdottaa 50 eri toimenpidettä, joilla Suomesta pitäisi tulla Euroopan johtava laajakaistamaa vuoden 2005 loppuun mennessä, jolloin meillä pitäisi olla miljoona laajakaistaliittymää. Tämä tarkoittaa alle 20 liittymää sataa asukasta kohti.

Tavoite on vaatimaton entiselle johtavalle tietoliikennemaalle, sillä tuo tavoite on jo ylitetty nykyään johtavassa laajakaistamaassa, Etelä-Koreassa. Myös ehdotettu 50 toimenpiteen lista sisältää lähinnä alan keskeisten toimijoiden yhteisesti hyväksymiä asioita, jotka toteutettaisiin ilman tätäkin paperia. Ehdotettu strategia ei siis muuta mitään. Strategialla on arvoa vain jos se sisältää valintoja tai saa aikaan muutosta. Tämä pätee mihin tahansa strategiaan.

Julkisella vallalla on väistämättä tärkeä rooli tietoyhteiskunnan synnyttämisessä ja tietoyhteiskunnan pelisääntöjen luomisessa. Laajakaistan osalta Suomesta puuttuu tänään veturi, siksi olemme jääneet keskikastiin kauaksi kärjestä. Mikäli haluamme tavoitella paikkaamme Euroopan johtavana tietoliikennemaana takaisin, meidän pitäisi edes pystyä kirjoittamaan strategia, jolla se saattaa onnistua. Mikäli pidämme entisen vaihteen päällä, tavoite voidaan unohtaa. Mielestäni meillä on kaikki syyt tavoitella menetettyä johtoasemaa takaisin. Onhan tietoliikennetekniikasta ja elektroniikasta tullut johtava vientiteollisuutemme ala.

Esitän harkittavaksi seuraavia osatavoitteita strategiaan:

- Ylen Digi-kanavat jaellaan myös laajakaistaverkon kautta
- Ylen arkistojen laaja opetus-, lasten- ja luonto-ohjelmatuotanto digitoidaan ja laitetaan kansan katseltaviksi laajakaistaverkon kautta
- Koulut liitetään laajakaistaverkkoon yritysliittymätasoisella tekniikalla eli mieluiten 1Gbit/s nopeudella vuoteen 2006 mennessä
- 80% yliopistojen ja ammattikorkeakoulujen opetustapahtumista nauhoitetaan ja tarjotaan verkossa kaiken kansan nähtäväksi vuoteen 2005 mennessä.
- Käsitellään kuitujen vetämistä ja erityisesti viimeisen mailin tilaajaverkkoja kiinteistöliiketoimintana, jota verrattakoon teiden rakentamiseen.
Tietoliikenneoperaattoritoiminta taas voidaan rinnastaa kuljetusliiketoimintaan, joka hyödyntää noita teitä. Luodaan tuolle kiinteistöliiketoiminnalle toimivat ja toimintaa edistävät pelisäännöt.

Näiden lisäksi tarvitaan varmasti muitakin toimenpiteitä, mutta eiköhän näillä päästä alkuun.

Toimenpiteet lisäävät sisältötarjontaa laajakaistaverkoissa siltä osin, kuin julkinen valta voi roolinsa puitteissa asiaa auttaa. Koulujen ja kuntasektorin nykyistä tasokkaampi verkottaminen mahdollistavat korkeakoulujen ja koulujen opetuksellisen yhteistyön merkittävän laajentamisen tavoitteena tulevaisuuden osaamishaasteisiin vastaaminen. Korkeakoulujen ja kuntasektorin yhteistyön kehittäminen mm. edessämme olevien terveystietopalvelujen kehittämistarpeiden takia kaipaa tietoverkkojen muodostamaa vahvaa alustaa. Alustan on tarjottava jo tuttuja tietoverkkopalvelujen lisäksi uusia yhteistyön muotoja tukevia palveluja, mm. yhteisiä sähköisiä työtiloja.

Jätetty mietintökin myöntää, että laajakaistaa ei 2005 mennessä saada kaikkien kotitalouksien ulottuville markkinaehtoisesti. Jäsentämällä markkina uudelleen varsinaiseen tietoliikenneverkko- ja palvelutoimintaan ja toisaalta kiinteistöliiketoimintaan, voimme laatia molemmille alueille sellaiset pelisäännöt, että saamme koko maan laajakaistapalvelujen ulottuville ja toivon mukaan edistämme näin koko maan pysymistä asuttuna.

Internetin vertaisverkot tulevat aiheuttamaan mediakentän merkittävän muodonmuutoksen. Tulevaisuudessa katselemme ja kuuntelemme pääosin vain sellaista, minkä itse ohjelmoimme. Yleislähetystekniikalla pakkosyötetyn sisällön rooli tulee merkittävästi pienenemään. Voimme joko vikistä ”laittomasta tiedostojen vaihdosta” tai pyrkiä luomaan pelisäännöt, joiden puitteissa ihmiset saavat mitä haluavat ja sisällön tuottaja pystyy rahoittamaan toimintansa. Noiden uusien pelisääntöjen luominen kuuluisi laajakaistastrategian piiriin. Toimikunta ei kuitenkaan ole ongelmaan tarttunut. Julkinen valta voi auttaa pelisääntöjen löytymistä lähtemällä laajasti hyödyntämään laajakaistaverkkoja veronmaksajien jo kertaalleen toimilupamaksuina maksaman sisällön jakelussa. Tärkeää on, että tekijänoikeuksien suojaaminen ei vie meitä Orwellin maailmaan, jossa jokaista askeltamme valvotaan vaan voimme myös tietoyhteiskunnassa säilyttää edes joitakin kansalaisvapauksia. Lähtekäämme mieluiten siitä, että ihmiset haluavat noudattaa lakia, jos tekijän yksinoikeuksien taakse linnottautunut äänilevy- ja videolobby tarjoaa sellaisia vaihtoehtoja, joista ihmiset ovat valmiit maksamaan.